

Şiddeti Estetize Etmenin Aracı Olarak Bir Süper Kahraman: Wonder Woman

Ayşe Dilara BOSTAN*

Yönetmenliğini Patty Jenkins'in yaptığı ve ilk kez odağında bir süper kadın kahramanın bulunduğu *Wonder Woman*, dikkat çeken bir blockbuster yapım olarak 2017 yılında seyirci ile buluştu. Amerikalı yayıncı DC Comics'in çizgi roman karakterlerinden biri olan Wonder Woman'ın sinematik evrene yine bir kadın yönetmen tarafından aktarılması feminist çevreler tarafından heyecanla karşılanırken film birtakım tartışmaları da beraberinde getirdi. Bu tartışmalar bağlamında çizgi roman evreninde yaratılma süreci 1941 yılına kadar giden Wonder Woman karakterinin 2017 yılında beyazperdeye aktarılmasını, ana akım sinemada güçlenen kadın temsiline bir uzantısı olarak görmek kadar gişede bir süredir başarısız olan DC Comics'in rakip şirketi Marvel karşısında sapmak durumunda kaldığı bir yol olarak yorumlamak da mümkün. Öte yandan Marvel'ın 2018 yılında seyirci karşısına çıkacak *Black Panther* filminin siyahi bir süper kahramanı odağına alması da yine temsile dair işleyen bir takım ideolojik süreçlere ve pazardaki yeni arayışlara bağlanabilir. Bu yazı süper kahraman filmlerinde kahramanların sosyo-ekonomik ve politik koşullara göre çeşitlendirildiğini ve arka plandaki mesajların yine dönemin gerekliliklerince düzenlendiğini akılda tutarak, bu filmlerin değişmez bir unsuru olan şiddetin *Wonder Woman*'da ne şekilde görünürlük kazandığına, neye hizmet ettiğine ve kadın süper kahramanın bu işleyişte nerede durduğuna bakmayı hedeflemektedir.

Film, kahramanı Wonder Woman'ı yani Diana'yı tanıtarak başlar. Tanrılar tarafından Amazon kadınlarına verilen Themyscira isimli adada yaşayan bir prenses olan Diana çocukluğundan itibaren bir savaşçı olarak yetiştirilir. Diana'nın annesi Hippolyta Amazon kadınlarının kraliçesi iken teyzesi Atiope kadınları savaş için eğiten generaldir. Amazon kadınları ne zaman çıkacağını bilmedikleri bir savaşta, savaş tanrısı Ares'i yenmek için eğitilmektedir. Fakat Ares'i yenebilecek tek biri vardır, o da Amazon kadınlarının en güçlüsü olan Dianadır. Diana, annesi Hippolyta'nın izolasyonist tavrına karşın teyzesi Atiope'nin müdahaleleri ile kendi savaşçı kimliğini ve seçilmişliğini keşfeder. Günün birinde adaya Steve Trevor adında bir Amerikan casusu uçağı ile

* Arş. Gör. Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, dilaraokuyucu@gmail.com

düŖer ve Diana dünyada sürmekte olan savaŖtan bu sayede haberdar olur. Dünyayı savunmayı kutsal görevi addeden Diana böylece casus Trevor'un rehberliğinde Themyscira'nın dışına çıkar ve Savaş Tanrısı Ares'i öldürme macerasına atılmış olur.

Filmin Themyscira'da geçen ve mitolojik göndermeli ilk bölümü, filmde Ŗiddete dair nasıl bir anlatı kurulacağıının işaretlerini verir. *Wonder Woman*'ın anlatsal özelliklerine bakıldığında filmin ilk kesitlerinden itibaren Amazon kadınlarının iyilik ile ilişkilendirildiği görülür. Amazon kadınları iyilik tanrısı Zeus tarafından insanları doğruya iletmek için yaratılmıştır. Güzel ve güçlü olan bu kadınlar ile özdeşleştirilen ve estetik bir şekilde icra edilen Ŗiddet ise kutsal bir görevin aracı olarak kurgulanmıştır. Anlatının başında henüz küçük bir kız çocuğu olan Diana'nın bakış açısıyla seyirciye aktarılan sahnelerde, Diana teyzesini örnek alarak dövüş tekniklerini taklit eder. Diana'nın dövüşmeye duyduğu bu çocuksu merakla başlayan savaş eğitimi, dünyadaki kötülüğe son vereceğine dair duyduğu saf inanç ile birleşir ve film boyunca Diana tarafından sürdürülecek Ŗiddetin masumlaştırılmasına hizmet eder.

Wonder Woman'ın işleyişi onu bir masal anlatısı olarak okumayı da mümkün kılar. Bir prenses olan Diana, Amazon kadınlarına bahşedilmiş kutsal nesnelere kemendi, kalkanı ve tanrı öldüren kılıcı olarak kendisine konan yasağı çiğner ve rehberi Trevor eşliğinde zorlu görevi yerine getirmek için krallığından uzaklaşır. Diana'nın prensesliği doğuştan gelen seçilmişliğini gösterir. Yol arkadaşı Trevor da anlatının başından itibaren doğruluğun temsilcisi olarak konumlandırılır. Masalın kötöleri ise Almanlar ve Almanlar için çalışan Türklere. Almanlar, Amazon kadınlarına -ve seyirciye- Trevor tarafından tanıtılır. Trevor görevi gereği Alman ordusunun komutanı General Ludendorff'u Osmanlı İmparatorluğu'nun gizli askeri karargahına kadar izlemiş ve Almanların Türklere ölümcül bir kimyasal silah yaptırdığını görmüştür. Bu işin arkasında ise Ludendorff'un emrinde çalışan kimyager Dr. Isabel Maru vardır. Geçmişte geçirdiği bir kazada yüzünün yarısını kaybeden ve bir maske ile bunu gizleyen Doktor Maru bir cadıyı andırmakta ve "zehir doktor" olarak anılmaktadır. Diana üzerinden kadını kahramanlaştıran anlatı diğer yandan Doktor Maru karakteri ile de geleneksel cadı imgesini yeniden üretir. Diana ve Doktor Maru arasında kurulan karşıtlık güzelliğin ahlaki üstünlüğe işaret ettiği bir düzlem yaratmasının yanı sıra Diana'ya atfedilen iyilik hali ile irksal bir üstünlük iddiasını da beraberinde getirir.

Anlatının iyiler ve kötüler arasında kurduğu karşıtlıkta Ŗiddetin rengi uygulayıcısına göre değişmektedir. Bir diğer ifade ile anlatı Ŗiddeti sınıflandırmaktadır. Seçilmiş sınıftan, Diana ve Trevor'un elinden gelen Ŗiddet "doğru", Almanların elinden gelen Ŗiddet ise "kötü" olarak yansıtılır. Trevor'un kimyasal silah üretimi ile ilgili anlattığı hikaye, Diana'nın bu işin müsebbibi olan Ludendorff'un Savaş Tanrısı Ares olduğuna inanmasını sağlar. Hikaye de bir süre bu inancı besleyecek şekilde ilerler. Ludendorff ve Doktor Maru kimyasal silahlarını işler hale getirmek için zalimce davranmaktan çekinmez. İkili planlarını engellemeye çalışan herkesi ortadan kaldırır. Anlatıda bu iki karakter üzerinden Almanlar Ŗüphe götürmez şekilde kötü olarak temsil edilir. Buna karşın Trevor'un Doktor Maru'nun formüllerini yazdığı defteri çalmasına ve karargâhı içindeki askerler ile birlikte havaya uçurması doğruluğunun bir sonucudur. Diana'nın Ludendorff'a ulaşma mücadelesinde önünde çıkan askerleri ortadan kaldırırken gösterdiği Ŗiddet ise yine Diana'nın savaş karşısında duyduğu naif üzüntünün uzantısıdır. Diana Ludendorff'a

ulaşır ve bütün kötülükleri sonlandırmak üzere onu öldürür. Fakat beklediği dönüşüm yaşanmaz, Alman karargahında askerler kimyasal silahları taşımaya devam eder. Bu noktada Ludendorff'un anlatının "sahte düşmanı" olduğu açığa çıkar ve gerçek savaş tanrısının İngiliz Başbakanı Sir Patrick olduğu anlaşılır. Anlatı bu noktada muğlaklaşır. Ares, aslında savaşın değil gerçeğin tanrısı olduğunu söyler. O, insanlara kötülüğü sadece fısıldamaktadır. Doktor Maru'nun kulağına kimyasal silahın formülünü fısıldadığı gibi. Kötülüğü seçen ve buna yatkın olan insanın kendisidir. Ares Diana'ya birlik olmayı teklif eder. İnsanların yardımı değil yıkımı hak ettiğini söyler. Anlatısal düzenlemeler de Diana'ya -ve seyirciye- barışa uyum sağlayamayan toplumların yok olmayı hak edebileceği ihtimalini düşündürür. Fakat Trevor'ın kimyasal silahla dolu uçağı ele geçirip havada kimseye ulaşmadan patlatması, Diana'nın dünyayı sevginin kurtaracağına dair olan inancını tazeler. Diana'nın Doktor Maru'yu mu yoksa Ares'i mi öldüreceğini seçmesi, Trevor'a duyduğu sevgi ve inanca bağlanır. Trevor'un fedakarlığı Diana'nın Ares'i öldürecek gücü kendisinde bulmasını sağlar. Kimyasal silahların ve Ares'in ortadan kalkmasının peşi sıra gelen sahnede İngiliz bayrakları sevinçle dalgalanır. Anlatı Anglosakson dünyanın zaferi ile sonlanır.

Douglas Kellner'in (2013) her dönemin siyasi söylemlerinin temsillere tahvil edildiği bir mücadele alanı olarak okuduğu çağdaş Hollywood sinemasında süper kahraman filmleri, Amerikan halkının ülkenin güç kaybettiğini düşündüğü dönemlerde eski Amerika'yı tesis edecek "Kurtarıcı"ya duydukları özleme karşılık gelmektedir (ss. 13-24). *Wonder Woman* da Amerika'nın prestijini düzeltme girişiminin bir parçası olarak süper kahraman filmlerine eklenmiş gözükmektedir. Süper kadın kahramanın bugünün koşulları için kârlı bir "alternatif" olduğu açıktır. Bu bağlamda Robert Kolker'in (2008) ifadesi ile popüler kültür ürünlerinin bireysel imgelemin değil, müşterilerinin en geniş bölümüne cazip gelmesi için bu ürünleri oluşturan büyük şirketlerin hesaplamalarının ürünü olduğu hatırlanabilir (s. 99). Öte yandan *Wonder Woman* her ne kadar süper kahramanının kadın olması ile dikkatleri çekse de, diğer süper kahraman filmlerinde olduğu gibi erkek-merkezli bir anlatı kurmaktadır. Filmde Diana'ya rehberlik eden, yeri geldiğinde onu şekillendiren, güç ve ilham veren Trevor'un kahramanlaşma süreci bu düzenlemeye işaret etmektedir. Diana'nın duygu, Trevor'ın mantık ile ilişkilendirildiği anlatıda süper kahramanın bir erkeğin rehberliğine ihtiyaç duyması rastlantısal bir düzenleme olmamakla birlikte filmin seyri içinde sorgulanabilir de değildir. Bu düzenlemeyi sorgulanmaz kılan Diana'nın izole bir dünyada yaşaması ve Ares'i savaş sürecinden geçmekte olan modern dünyada bulacağına dair duyduğu saf inançtır. Anlatıya hakim olan ironik dil, şiddete ve toplumsal cinsiyete dair yapılan ideolojik düzenlemelerin görünmez kılınmasına hizmet etmektedir. Bu düzenlemeler *Wonder Woman*'ın postmodern anlatılarda inşa edilen yeni kadınlık ve erkeklik rollerinden çok uzağa düşmediğini de gösterir. Nihai olarak filmin anlatısal düzenlemeleri, kadın kahramanı şiddeti estetize etmenin aracı olarak kullanırken bütün savaşları sona erdirecek savaş olarak isimlendirdiği I. Dünya Savaşı'nın kahramanı olarak da Trevor'ın altını çizmektedir. Trevor karakteri üzerinden Amerikan değerlerinin doğruluğu ve gücü bir kere daha tasdik edilmektedir. Süper kahraman Diana'ya düşen ise rehberi Trevor'ın -ve değerlerinin- izinden giderek Ares'le savaşmak ve dünyayı kurtarmaktır.

Kaynaklar

Kellner, D. (2013). *Sinema savaşları*. (Çev. G. Koca). İstanbul: Metis Yayınları.

Kolker, R. (2008). Kültürel pratik olarak sinema. B. Bakır, Y. Ünal & S. Saliji (Der.). *Sinema, ideoloji, politika: Sinemasal yazılar 1* içinde (ss. 97-144). Ankara: Orient Yayıncılık.